

Selgitustaotlus 2.09.2026 Vabariigi Presidendi valimisel hääletamissedelite märgistamise kohta

1 sõnum

Roland Teppor <
Saaja: info@valimised.ee

>

3. september 2026, kell 08:29

Tere

Palun Vabariigi Valimiskomisjoni selgitust 2. septembril 2026 Riigikogus toimunud Vabariigi Presidendi valimise esimese hääletusvooru hääletamissedelite hindamise ja häälte lugemise kohta.

Vabariigi Presidendi valimise seaduse § 9 lg 2 sätestab, et Riigikogu liige märgib hääletamissedelil lahtrisse risti selle kandidaadi nime juures, kelle poolt ta hääletab. Ühe kandidaadi korral märgitakse rist lahtrisse juhul, kui hääletatakse kandidaadi poolt.

Sama seaduse § 11 lg 2 p 4 kohaselt teeb valimiskomisjon häälte lugemisel eraldi kindlaks nende hääletamissedelite arvu, millel ei ole märgitud risti ühtegi lahtrisse.

Septembri 2026 hääletamistulemuse kohaselt oli valimiskastis 78 sedelit, millest 71 loeti Ülle Madisele antud häälteks ning 7 märgistamata (ristita) sedeliteks. Kehtetuid sedeleid ei olnud.

Häälte avaliku lugemise videosalvestise põhjal on aga märgata, et mitmel kandidaadile antud hääleeks loetud sedelil näib kandidaadi nime juures olevasse lahtrisse olevat märgitud risti asemel V-kujuline märk ehk nn linnuke. Mõnel juhul võib märk sarnaneda ka Rooma numbriga V.

Palun selgitada:

Kas 71 Ülle Madisele antud hääle hulka loeti hääletamissedeleid, mille kandidaadi lahtris ei olnud tavapärast risti (X või +), vaid V-kujuline märk või linnuke?

Kui jah, siis mitu selliselt märgistatud sedelit kandidaadile antud häälte hulka loeti?

Millisel õiguslikul alusel käsitab Vabariigi Valimiskomisjon V-kujulist märki või linnukest Vabariigi Presidendi valimise seaduse § 9 lg-s 2 nimetatud ristina või muul põhjusel kandidaadile antud kehtiva häälena?

Kas Vabariigi Valimiskomisjonil on olemas juhend, varasem otsus, tõlgendus või muu dokument, milles on määratletud, millised hääletamissedelile tehtud märgid loetakse VPVS § 9 lg 2 tähenduses ristiks? Kui selline dokument või seisukoht on olemas, palun sellele viidata või võimalusel edastada selle koopia.

Kuidas tuleb VVK hinnangul tõlgendada VPVS § 11 lg 2 p 4 nõuet teha eraldi kindlaks nende sedelite arv, „millel ei ole märgitud risti ühtegi lahtrisse“, olukorras, kus lahtrisse on tehtud V-kujuline märk või linnuke, kuid mitte rist?

Kas sedeli hindamisel lähtutakse üksnes märgi vastavusest seaduses nimetatud ristile või võib komisjon arvestada ka sellest erineva märgi puhul eeldatavat valija tahteavaldust? Kui lähtutakse ka valija tahteavaldusest, siis palun selgitada selle õiguslikku alust ja piire.

Palun selgitada ka VVK senist praktikat selles küsimuses.

2021. aasta Vabariigi Presidendi valimise järel tõstatati Riigikohtule esitatud kaebuses küsimus vähemalt kahe hääletamissedeli kohta, millel oli kandidaadi lahtrisse tehtud linnuke, mitte rist. Need sedelid olid häälte lugemisel kandidaadile antud häälte hulka arvestatud. Riigikohus ei lahendanud küsimust sisuliselt, kuna vastavat hääletamistulemuse kindlakstegemist ei olnud eelnevalt VVK-s protestitud.

Palun selgitada:

Kas VVK kujundas 2021. aasta juhtumi järel seisukoha või praktika selle kohta, kuidas tuleb edaspidi hinnata linnukese, V-kujulise märgi või muu ristist erineva märgiga hääletamissedeleid? Kui selline seisukoht kujundati, palun viidata otsusele, protokollile, juhendile või muule dokumendile, milles see kajastub.

Lisaks palun arvestada, et enne 2. septembri 2026 hääletamist tõstatati Riigikogu istungil eraldi küsimus selle kohta, kas kandidaadi nime juurde tuleb teha selgelt rist. VVK esimees selgitas vastuses, et seaduse kohaselt tuleb kandidaadi nime juurde teha rist ning vastav juhised on ka hääletamissedelil.

Sellest tulenevalt palun selgitada:

Kuidas on V-kujulise märgi või linnukese kandidaadile antud häälena arvestamine kooskõlas vahetult enne hääletamist Riigikogu liikmetele antud juhisega, et kandidaadi poolt hääletamiseks tuleb teha rist?

Käesoleva pöördumise eesmärk ei ole vaidlustada valimistulemust, vaid saada Vabariigi Valimiskomisjonilt selge ja kontrollitav selgitus hääletamissedelite hindamisel kasutatud põhimõtete, õigusliku aluse ning senise praktika kohta.

Palun vastata küsimustele võimalusel eraldi punktide kaupa ning viidata vastustes asjakohastele õigusnormidele, VVK otsustele, juhenditele või muudele dokumentidele.

Lugupidamisega

Roland Teppor

Selgitustaotlus – 2.09.2026 presidendivalimise hääletamissedelite säilitamine ja hävitamine

Roland Teppor <
Saaja: info@valimised.ee

>

3. september 2026, kell 09:26

Tere

Esitasin Vabariigi Valimiskomisjonile selgitustaotluse seoses 2. septembril 2026 Riigikogus toimunud Vabariigi Presidendi valimisel kasutatud hääletamissedelite märgistuste hindamisega.

Kuna esitatud küsimused puudutavad otseselt hääletamissedelitele tehtud märgistuste kuju ning seda, millised sedelid loeti kandidaadile antud häälteks, palun eraldi selgitust nimetatud originaalhääletamissedelite säilitamise ja hävitamise kohta.

Palun vastata järgmistele küsimustele:

Kui kaua säilitatakse 2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimisel kasutatud hääletamissedeleid?

Millise õigusakti, Vabariigi Valimiskomisjoni otsuse, Riigikogu Kantselei asjaajamiskorra või muu dokumendi alusel määratakse nende hääletamissedelite säilitamise ja hävitamise aeg?

Kas 2. septembril 2026 kasutatud hääletamissedelite hävitamine on juba kavandatud või selle kohta otsus/korraldus tehtud? Kui jah, siis palun teatada kavandatud hävitamise kuupäev ning vastava otsuse või korralduse õiguslik alus.

Palun selgitada, kelle valduses ja vastutusel asuvad praegu 2. septembril 2026 kasutatud originaalhääletamissedelid.

Ühtlasi palun 2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimisel kasutatud originaalhääletamissedeleid kuni minu varasemale hääletamissedelite märgistamist puudutavale selgitustaotlusele vastamiseni säilitada ja mitte hävitada.

Säilitamise palve põhjus on asjaolu, et varasemas selgitustaotluses tõstatatud küsimused puudutavad otseselt seda, millised märgistused olid originaalhääletamissedelitel ning millisel alusel loeti erinevalt märgistatud sedelid kandidaadile antud häälteks. Seetõttu võivad originaalsedelid olla vajalikud selgitustaotluses tõstatatud faktiliste asjaolude kontrollimiseks.

Riigikogu Kantselei dokumentide loetelu kohaselt säilitatakse alaliselt muu hulgas ümbrike ja hääletamissedelite hävitisakte ning pitsatite, ümbrike ja hääletamissedelite üleandmis-vastuvõtmisakte. Sellest tulenevalt palun samuti selgitada, millise korra alusel otsustatakse hääletamissedelite endi hävitamine.

Juhul kui hääletamissedelite hävitamine on juba kavandatud või selleks on antud korraldus, palun võimalusel teavitada mind sellest enne sedelite hävitamist.

Käesolev pöördumine on seotud minu varem Vabariigi Valimiskomisjonile saadetud selgitustaotlusega ning selle eesmärk on tagada, et selles käsitletavate asjaolude kontrollimiseks vajalikud originaaldokumendid oleksid vähemalt selgitustaotluse menetlemise ajal säilinud.

Lugupidamisega

Roland Teppor

--

Lugupidamisega

Roland Teppor

Selgitustaotlus – 2.09.2026 presidendivalimise hääletamissedelite säilitamine ja hävitamine

Valimisteenistuse info <info@valimised.ee>

3. september 2026, kell 16:56

Saaja: Roland Teppor <

>

Koopia: Valimisteenistuse info <info@valimised.ee>

Teie: 03.09.2026

Meie: 03.09.2026 nr 12-19/26-36/2

Austatud härra Teppor

Täna Teid pöördumast!

Vastan Vabariigi Valimiskomisjoni palvel Teie selgitustaotlusele järgmiselt.

Vabariigi Valimiskomisjon juhindub hääletamistulemuste kindlakstegemisel Vabariigi Presidendi valimise seadusest.

Vabariigi Presidendi valimise seaduse (VPVS) § 11 lg 2 kohaselt teeb Vabariigi Valimiskomisjon muu hulgas kindlaks kehtetute hääletamissedelite arvu, nende hääletamissedelite arvu, millel ei ole märgitud risti ühtegi lahtrisse, ning igale kandidaadile antud hääle arvu.

Sama paragrahvi lg 3 kohaselt on hääletamissedel kehtetu kahel juhul:

1. kui rist on märgitud rohkem kui ühte lahtrisse;
2. kui hääletamissedelil või selle ümbrikul puudub valimiskomisjoni pitsati jäljend.

2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimisel rohkem kui ühe lahtri märgistamise olukorda tekkida ei saanud. Kandidaadiks registreeriti ainult üks inimene. Seega oli hääletamissedelil ainult üks lahter. Ka teist hääletamissedeli kehtetuse alust ei esinenud. Kõigil hääletamissedelitel ja ümbrikel oli Vabariigi Valimiskomisjoni pitsati jäljend.

Kui Riigikogu liige ei soovinud kandidaadi poolt hääletada, tuli kandidaadi nime juures olev lahter jätta tühjaks. Selliseid märgistamata hääletamissedeleid oli seitse.

Vabariigi Valimiskomisjoni esimees selgitas enne hääletamist Riigikogu liikmetele, kuidas toimida kandidaadi poolt hääletamiseks ja kuidas jätta kandidaadi poolt hääletamata. Ühtlasi kutsus ta üles poolthääle andmise korral täitma hääletamissedelit seaduses nimetatud viisil ehk tegema kandidaadi nime juures olevasse lahtrisse risti.

Üks Riigikogu liige tegi kandidaadi nime juures olevasse lahtrisse nn linnukese. Märgi oli tehtud kandidaadi nime juures olevasse lahtrisse ning sellest oli üheselt arusaadav hääletaja tahe anda hääle kandidaadile. VPVS § 9 lg 2 kohaselt tuleb kandidaadi poolt hääletamisel märkida kandidaadi nime juures olevasse lahtrisse rist. Seadus ei sätesta aga, et kandidaadi nime juures olevasse lahtrisse tehtud ristik erinev märgi muudab hääletamissedeli kehtetuks. Sellist märgistust ei ole nimetatud ka VPVS § 11 lg-s 3 sätestatud hääletamissedeli kehtetuse alusena.

Hääletamissedeli hindamisel saab arvestada ka teistes valimiseseadustes väljendatud põhimõtet, mille kohaselt tuleb lähtuda hääletaja üheselt arusaadavast tahtest. Näiteks sätestab Riigikogu valimise seaduse § 57 lg 8, et kui hääletamissedelile ei ole kirjutatud ühegi kandidaadi registreerimisnumbrit, kuid valija tahe on üheselt arusaadav, loetakse hääletamissedel kehtivaks. See säte väljendab valimisõiguses põhimõtet, mille kohaselt ei muuda hääletamissedeli täitmisel tehtud vormiline ebatäpsus sedelit kehtetuks, kui hääletaja tahe on üheselt arusaadav. Sama põhimõtet rõhutab Veneetsia komisjon valimisasjade hea tava koodeksis (CDL-AD(2002)023rev2-cor, p 49), mille kohaselt tuleb hääletamissedeli hindamisel kahtluse korral püüda tuvastada valija tahe. Sellest põhimõttest on Vabariigi Valimiskomisjon lähtunud ka varem. Vabariigi Valimiskomisjon selgitas 2021. aasta Vabariigi Presidendi valimist puudutanud kohtuasjas Riigikohtule, et mitte iga valesti märgistatud hääletamissedel ei ole kehtetu. Vabariigi Valimiskomisjon märkis muu hulgas, et „linnukese“ kuju võib tekkida ka risti lohakal märkimisel, kui sirgete ristumispunkt jääb sirgete serva. VPVS § 11 lg 2 p 4 kohaldamisel ei lähtunud Vabariigi Valimiskomisjon seetõttu üksnes märgi kujust, vaid hindas ka seda, kas sedelile tehtud märgistusest oli hääletaja tahe üheselt arusaadav. Kõnealusel sedelil oli märgi tehtud kandidaadi nime juures olevasse lahtrisse ning hääletaja tahe anda hääle kandidaadile oli üheselt arusaadav. Samuti ei esinenud ühtegi VPVS § 11 lg-s 3

sätestatud hääletamissedeli kehtetuse alust. Seetõttu ei loetud seda märgistamata hääletamissedeliks, vaid kandidaadile antud hääleks.

Seonduvalt hääle hävitamisega selgitan, et hääletamissedelikud ei kuulu alalisele säilitamisele (Rahvusaaduse 10. detsembri 2012. aasta hindamisotsus nr 175). Vabariigi Presidendi valimise seadus hääletamissedelite säilitamise tähtaega ei sätesta. Teistes valimisseadustes on hääletamissedelite säilitamise tähtajaks üks kuu valimispäevast. Samast tähtajast lähtutakse ka Vabariigi Presidendi valimisel. Ühekuuline säilitamistähtaeg tagab, et hääletamissedelikud säilivad vähemalt valimistulemuse vaidlustamiseks ettenähtud tähtaegade möödumiseni. See on kooskõlas ka Veneetsia komisjoni valimisajade hea tava koodeksiga, mille kohaselt tuleb valimismaterjale, eelkõige hääletamissedelikuid, turvaliselt säilitada seni, kuni kõik kaebuste esitamise ja läbivaatamise tähtajad on möödunud (CDL-AD(2002)023rev2-cor, punktid I.3.2 ja II.3.3).

2. septembril 2026 kasutatud hääletamissedelikud asuvad praegu riigi valimisteenistuses ja neid säilitatakse üks kuu valimispäevast. Pärast säilitustähtaja möödumist hävitatakse hääletamissedelikud Riigikogu Kantselei asjaajamiskorra kohaselt.

Lugupidamisega
Nelli Valder
asejuht
+372 631 6548
nelli.valder@valimised.ee

Riigi valimisteenistus
Toompea tänav 1, Tallinn
www.valimised.ee

[Osundatud tekst on peidetud]

Täiendav selgitustaotlus – VPVS § 11 lg 2 p 4 kohaldamine ja hääletaja tahte arvestamise õiguslik alus

Roland Teppor <

>

3. september 2026, kell 17:39

Saaja: info@valimised.ee

Austatud Vabariigi Valimiskomisjon

Täna põhjaliku vastuse eest minu varasemale selgitustaotlusele seoses 2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimisega.

Teie vastusest selgus muu hulgas, et üks Riigikogu liige tegi kandidaadi nime juures olevasse lahtrisse nn linnukese ning Vabariigi Valimiskomisjon luges selle sedeli kandidaadile antud hääleks, kuna märgistusest oli komisjoni hinnangul hääletaja tahe üheselt arusaadav.

Palun täiendavalt selgitada selle käsitluse õiguslikku alust ja piire järgmistes küsimustes.

1. VPVS § 11 lg 2 p 4 kohaldamine

VPVS § 9 lg 2 sätestab, et ühe kandidaadi korral märgib Riigikogu liige kandidaadi poolt hääletamisel kandidaadi nime juures olevasse lahtrisse risti.

VPVS § 11 lg 2 kohaselt teeb Vabariigi Valimiskomisjon eraldi kindlaks muu hulgas:

kehtetute hääletamissedelite arvu;
nende hääletamissedelite arvu, millel ei ole märgitud risti ühtegi lahtrisse;
igale kandidaadile antud häälte arvu.

Teie vastusest saan aru, et kõnealusel sedelil oli nn linnuke.

Palun selgitada, kas Vabariigi Valimiskomisjon käsitab nn linnukest VPVS tähenduses ristina või nõustub, et tegemist on ristist erineva märgiga.

Kui linnuke ei ole VPVS tähenduses rist, siis palun selgitada, miks ei kuulu selline sedel VPVS § 11 lg 2 p-s 4 nimetatud sedelite hulka ehk nende hääletamissedelite hulka, „millel ei ole märgitud risti ühtegi lahtrisse“.

Palun võimalusel nimetada konkreetne õigusnorm või muu õiguslik alus, mis võimaldab ristita, kuid muu märgiga tähistatud sedeli § 11 lg 2 p 4 kategooriast välja arvata ja kandidaadile antud häälte hulka lugeda.

2. „Kehtiva sedeli“ ja „kandidaadile antud hääle“ eristamine

Teie vastuses on toodud põhjendus, et ristist erinevat märget ei ole VPVS § 11 lg-s 3 nimetatud hääletamissedeli kehtetuse alusena.

Palun selgitada, kas Vabariigi Valimiskomisjoni hinnangul tähendab asjaolu, et sedel ei ole § 11 lg 3 järgi kehtetu, automaatselt seda, et sedel tuleb lugeda kandidaadile antud hääleks.

Kui mitte, siis millise õigusliku kriteeriumi alusel eristatakse:

§ 11 lg 2 p-s 4 nimetatud ristita sedelit ja kandidaadile antud häält,

kui mõlemal juhul ei esine § 11 lg-s 3 sätestatud sedeli kehtetuse alust?

3. Riigikogu valimise seaduse § 57 lg 8 kohaldamine analoogia või üldpõhimõttena

Teie vastuses viidatakse Riigikogu valimise seaduse § 57 lg-le 8, mille kohaselt võib registreerimisnumbrita hääletamissedeli lugeda kehtivaks, kui valija tahe on üheselt arusaadav.

Palun selgitada, kas Vabariigi Valimiskomisjon:

kohaldab seda sätet Vabariigi Presidendi valimisel analoogia korras või peab selles sätestatud üldiseks valimisõiguse põhimõtteks, mida saab kohaldada sõltumata sellest, kas vastav erand on konkreetsesse valimisseadusesse sõnaselgelt kirjutatud.

Kui tegemist on üldise valimisõiguse põhimõttega, palun võimalusel nimetada selle põhimõtte Eesti õiguses tunnustamise konkreetne õiguslik alus või Riigikohtu lahend, millest tuleneb võimalus jätta VPVS-is sätestatud konkreetne märgistamisviis kohaldamata juhul, kui hääletaja tahe on muul viisil üheselt arusaadav.

Samuti palun selgitada, milline tähendus on VVK hinnangul asjaolul, et Riigikogu valimise seaduses on seadusandja „üheselt arusaadava valija tahte“ erandi sõnaselgelt sätestanud, kuid VPVS-is samasisulist sätet ei ole.

4. VPVS § 9 lg 2 nõude õiguslik tähendus

Palun selgitada, kas VPVS § 9 lg-s 2 sätestatud nõue märkida kandidaadi poolt hääletamisel lahtrisse rist on Vabariigi Valimiskomisjoni hinnangul:

a) kandidaadile antud hääle kohustuslik vorminõue või

b) hääletajale antud täitmisjuhise, millest kõrvalekaldumine ei takista sedeli kandidaadile antud hääleks lugemist, kui hääletaja tahe on muul viisil üheselt arusaadav.

Kui tegemist on viimasega, palun selgitada, millisest VPVS sättest või üldisest õiguspõhimõttest selline § 9 lg 2 tõlgendus tuleneb.

5. Üheselt arusaadava tahte kriteeriumi piirid

Kui Vabariigi Valimiskomisjoni seisukoha järgi ei pea kandidaadile antud hääleks lugemiseks olema lahtris tingimata rist ning määravaks võib olla hääletaja üheselt arusaadav tahe, palun selgitada selle kriteeriumi piire.

Kas ühe kandidaadiga Vabariigi Presidendi valimisel võiks kandidaadi nime juures olevasse ainsasse lahtrisse tehtud näiteks:

ring,
punkt,
kaldkriips või
sõna „JAH“

olla samuti kandidaadile antud hääl, kui Vabariigi Valimiskomisjoni hinnangul nähtub sellest üheselt hääletaja tahe kandidaadi poolt hääletada?

Kui mitte, siis palun selgitada, millise objektiivse kriteeriumi alusel eristatakse lubatavat ristik erinevat märki mittelubatavast

märgist.

Minu küsimuste eesmärk ei ole vaidlustada konkreetse Riigikogu liikme hääletamistahet. Nõustun, et kandidaadi lahtrisse tehtud linnuke võib väljendada kandidaadi poolt hääletamise tahet väga selgelt.

Küsimus puudutab üksnes seda, millisel õiguslikul alusel saab VPVS § 9 lg-s 2 nimetatud ristist erineva märgi lugeda kandidaadile antud hääleks olukorras, kus VPVS § 11 lg 2 näeb eraldi ette nende sedelite kindlakstegemise, millel ei ole märgitud risti ühtegi lahtrisse, ning millised on sellise tõlgenduse objektiivsed piirid.

Palun vastata võimalusel küsimustele punktide kaupa.

--

Lugupidamisega

Roland Teppor

KOOSOLEKU NR 56 PROTOKOLL

Tallinn

10.09.2026

Koosolek toimus Microsoft Teamsi vahendusel.

Algus kell 9.15.

Koosolekut juhatasid Vabariigi Valimiskomisjoni esimees Ingrid Kullerkann (päevakorrapunktid 1-4) ja aseesimees Airi Mikli (päevakorrapunkt 5).

Protokollis riigi valimisteestuse nõunik Elis Jürgens

Võtsid osa komisjoni liikmed Sirje Kaljumäe, Dilaila Nahkur-Tammiksaar, Teet Raidma ja asendusliige Gert Uihoaed.

Puudus komisjoni liige Olari Koppel.

Lisaks osalesid riigi valimisteestuse nõunikud Katrin Laaniste, Mihkel Pilving, peaspetsialist Leino Mandre ja konsultant Helena Stepanov.

Vaatlejatena osalesid Sulev Švilponis ja Märt Pöder.

Vaatlejad esitlesid end kaamera ja mikrofoni teel.

Komisjon kinnitas päevakorra:

1. Andres Nadel pöördumine
2. Kalmer Kiidma pöördumine
3. Arko Okk pöördumine
4. Koit Kranig pöördumine
5. Jooksvad küsimused

1. Andres Nadel pöördumine

Ingrid Kullerkann kandis ette pöördumise sisu. Andres Nadel vaidlustab 2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimisel nn linnukesega märgitud sedeli kandidaadile antud kehtivaks hääleks lugemise. Tema hinnangul saab kehtivaks lugeda üksnes ristiga märgitud sedeli. Ta palub kõik sedelid uuesti kontrollida, nõutele mittevastavad sedelid kehtetuks tunnistada, hääletamistulemus tühistada ja korraldada uus hääletusvoor.

Ingrid Kullerkann palus komisjoni liikmete seisukohti.

Airi Mikli sõnas, et Andres Nadel pöördumine puudutab hääletustulemuse kindlakstegemise korda, kuid Vabariigi Presidendi valimise seaduse (VPVS) kohaselt on protesti esitamise õigus üksnes Riigikogu liikmel. Kuna pöörduja ei ole Riigikogu liige, puudub tal selleks õigus ning pöördumist ei tuleks sisuliselt läbi vaadata. Ta lisas, et sooviks siiski laiemalt arutada, kas nn linnuke on käsitatav ristina. VPVS näeb ette, et Riigikogu liige väljendab oma tahet kandidaadi nime taha risti tegemisega, kuid seadus ei täpsusta, mida rist tähendab. Geomeetrias käsitatakse ristuvate sirgetena selliseid lõikuvaid sirgeid, mille vahele jääb täisnurk. Tema hinnangul saab ka nn linnukest mõistlikult käsitleda kahest sirgjoonest moodustuva, lõpetamata ristina, ning kui

protesti oleks esitanud selleks õigustatud isik, oleks komisjon sellise nn linnukese siiski ristiks lugenud. Praegusel juhul aga puudub pöördujal õigus protesti esitada.

Gert Uihoaed nõustus eelkõnelejaga ja oli seisukohal jätta pöördumine läbi vaatamata.

Dilaila Nahkur-Tammiksaar nõustus eelkõnelejatega ja sõnas, et kuigi pöördumine on pealkirjastatud valimiskaebusena, nimetab VPVS sellist pöördumist protestiks ning pöörduja nõue on selgelt sõnastatud. Nn linnukesi on ka varasemalt ristina loetud. Kahtlust tahte selguses tekitaks pigem näiteks küsimärk lahtris, mitte nn linnuke. Komisjon vaatas kõnealuse sedeli kohapeal üle ja leidis üksmeelselt, et hääletaja tahe on üheselt selge. Kuna pöördumise on esitanud isik, kellel puudub selleks õigus, jääb pöördumine läbi vaatamata.

Teet Raidma hinnangul on nn linnuke ristina käsitatav, kasvõi pooliku ristina – nii nagu igapäevaelus loetakse ristiks tehtud nn linnukest sooviavaldustel ja muudel dokumentidel, kus nn linnukese tegemise korral avaldust rahuldamata ei jäeta. Komisjoni liikmed vaatasid kõnealuse sedeli ühiselt üle ning kui kellelgi oleks tekkinud kahtlus tahte osas, oleks seda arutatud. Kuna kahtlust ei tekkinud, on valija tahe selge. Ta oli seisukohal jätta pöördumine rahuldamata.

Ingrid Kullerkann sõnas, et meie kultuuriruumis väljendatakse tahet tihti just nn linnukesega. Antud juhul oli sedelil kandidaadi poolt selgelt hääletatud ning enne hääletamist oli põhjalikult selgitatud, et kandidaadi vastu hääletamiseks tuleb tema nime juures olev lahter jätta tühjaks – nii said sellest aru ka need Riigikogu liikmed, kes kandidaadi poolt häält anda ei soovinud. Ta oli seisukohal jätta pöördumine läbi vaatamata.

Konsensusel alusel

otsustati:

võtta vastu Vabariigi Valimiskomisjoni otsus nr 102 „**Andres Nadel** protesti lahendamine“.

2. Kalmer Kiidma pöördumine

Ingrid Kullerkann kandis ette pöördumise sisu. Kalmer Kiidma tõstatab oma pöördumises küsimusi seoses 2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimise korraldamise ja hääletamistulemuse kindlakstegemisega. Muu hulgas puudutab pöördumine lapsega hääletamiskabiinis viibimist, Riigikogu liikmete poolt oma valiku avaldamist, nn linnukesega märgitud hääletamissedeli kehtivaks lugemist ning valimiskasti sulgemist ja teleülekannet. Pöörduja palub neid asjaolusid kontrollida ja anda nende kohta põhjendatud seisukoht.

Ingrid Kullerkann oli seisukohal, et pöördumine ei ole protestina käsitletav, vaid tegu on selgitustaotlusega.

Komisjon oli koosoleku juhatajaga nõus.

Ingrid Kullerkann sõnas, et pöördujale vastatakse Vabariigi Valimiskomisjoni nimel.

3. Arko Oki pöördumine

Ingrid Kullerkann kandis ette pöördumise. Arko Okk leiab, et 2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimisel rikuti valimiskasti pitseerimise nõuet, kuna valimiskasti sulgemiseks kasutati kaablivitsa. Ta taotleb valimistulemuse tühistamist, hääletamistulemuse kehtetuks tunnistamist ja uue valimise korraldamist.

Sirje Kaljumäe sõnas, et tema seisukoht on sama, mis oli hr Nadel pöördumise puhul – VPVS on väga üheselt reguleerinud, millised isikud saavad vaidlustada ehk esitada proteste, millisel ajal ja millises vormis. Selliste kaebuste esitamist ei ole ette nähtud. Sisuliselt ei pea seda hakkama lahendama.

Airi Mikli nõustus eelkõnelejaga. Ta märkis, et ülekandest jäi mulje, nagu oleks tegemist kaablivitsaga, kuid tegelikult on tegemist selleks toodetud plommidega, mida on kasutatud igal valimisel.

Gert Uihoaed sõnas, et samu plomme on kasutatud ka Riigikogu juhatuse valimisel ja pika perioodi jooksul. Pitseerimise viis on pikka aega kasutusel olnud. Sellel isikul puudub protesti esitamise õigus. Protest tuleb jätta läbi vaatamata.

Dilaila Nahkur-Tammiksaar sõnas, et protest tuleb jätta läbi vaatamata. Seadusest ei loe välja, et pitseerimise viis oleks konkreetsete ette kirjutatud. Tehnika ja võimalused muutuvad ajas ning seetõttu ei ole kõik konkreetsete välja kirjutatud, kuidas seda tuleks teha.

Teet Raidma sõnas, et protest tuleks jätta läbi vaatamata. Tegemist oli plommiga, millel oli number, ning kõik said selles veenduda. Valimiskast ei väljunud avalikust ruumist ega tähelepanu alt.

Ingrid Kullerkann nõustus eelkõnelejatega – protest tuleb jätta läbi vaatamata ning sisuliselt oli samuti kõik kontrollitud ja õige.

Konsensuse alusel

otsustati:

võtta vastu Vabariigi Valimiskomisjoni otsus nr 103 „**Arko Oki protesti lahendamine**“.

4. Koit Kranigi pöördumine

Ingrid Kullerkann kandis ette pöördumise sisu. Koit Kranig leiab, et Vabariigi Presidendi valimisel loeti kehtivaks hääletamissedeleid, millele oli risti asemel märgitud nn linnuke, ning leiab, et selliste sedelite kehtivaks lugemine rikub seadust. Pöörduja märgib, et soovib avaldada protesti valimisreeglite rikkumise kohta.

Airi Mikli sõnas, et pöördumise sisu on ehk sarnane eelnevate pöördumistega – kui lähtuda sellest, kas esitatud on konkreetseid taotlusi, siis neid pöördumisest ei leia, vaid on avaldatud üksnes protest. Ta leidis, et pöördujale võiks selgitusi anda, kuna pöördujale on jäänud mulje, nagu oleks mittetäielike ristidega sedeleid olnud hulgaliselt. Ta tegi ettepaneku selgitada olukorda ja anda teada, et mittetäieliku ristiga sedeleid oli tegelikult üks.

Komisjoni liikmed olid ettepanekuga nõus.

5. Jooksvad küsimused

Ingrid Kullerkann lahkus koosolekult.

Koosolekut juhatas komisjoni aseesimees Airi Mikli.

5.1 Mehhiko konverents

Airi Mikli andis ülevaate Mehhiko Riikliku Valimisinstituudi (INE) kutsest komisjoni esimehele, et osaleda 23.–25. septembril 2026 Mehhikos toimuval tippkohtumisel „*2026 Summit: Resilience, Cooperation, and Integrity – Elections in the 21st Century*“. Üritusel käsitletakse valimissüsteemide vastupanuvõimet, koostööd ja valimiste usaldusväärsust. Korraldaja katab ühe osaleja majutuse, toitlustuse ja kohapealse transpordi kulud 22.–26. septembrini.

Konsensuse alusel komisjon

otsustas:

lähetada Vabariigi Valimiskomisjoni esimees Ingrid Kullerkann 22.-27. septembril 2026 Mehhiko Ühendriikidesse. Teha ettepanek tasuda riigi valimisteenistuse eelarvest sõidukulud 100%, reisikindlustuse kulud 100%, päevarahad 80%, kohapealsed mobiili ja interneti kulud 100% ning vajadusel muud sõidukulud ja kohalikud maksud 100%.

5.2 Euroopa Parlamendi erikomisjoni arutelu

Airi Mikli andis ülevaate, et Euroopa Parlamendi demokraatiakilbi erikomisjon (EUDS) on kutsunud komisjoni esimehe osalema 29. septembril 2026 Brüsselis Euroopa Parlamendis toimuval arutelul „*Good practices and ongoing initiatives on electoral resilience and integrity*“, mis toimub Parliamentary Democracy Forumi raames. Komisjoni esimeest on palutud tutvustama Eesti kogemust ja häid praktikaid.

Konsensuse alusel komisjon

otsustas:

lähetada Vabariigi Valimiskomisjoni esimees 28.-29. septembril 2026 Ingrid Kullerkann Belgia Kuningriiki. Teha ettepanek tasuda riigi valimisteenistuse eelarvest sõidukulud 100%, majutuskulud 100%, reisikindlustuse kulud 100%, päevarahad 100% ning muud sõidukulud ja kohalikud maksud 100%.

Koosolek lõppes kell 9.46.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ingrid Kullerkann
Juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Airi Mikli
Juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Elis Jürgens
Protokollija

Täiendav selgitustaotlus – VPVS § 11 lg 2 p 4 kohaldamine ja hääletaja tahte arvestamise õiguslik alus

Valimisteenistuse info <info@valimised.ee>

10. september 2026, kell 17:54

Saaja: Roland Teppor <

Koopia: Valimisteenistuse info <info@valimised.ee>

Teie: 03.09.2026

Meie: 10.09.2026 nr 12-19/26-36/5

Austatud härra Teppor

Vabariigi Valimiskomisjoni palvel vastan, et Vabariigi Valimiskomisjon on varasemas vastuses selgitanud, millest lähtuti Vabariigi Presidendi valimistel hääletamissedeli hindamisel ning ei pea vajalikuks neid selgitusi korrata ega anda hinnangut hüpoteetilistele hääletamissedelite märgistustele.

Lugupidamisega

Nelliika Valder

asejuht

+372 631 6548

nelliika.valder@valimised.ee

Riigi valimisteenistus

Toompea tänav 1, Tallinn

www.valimised.ee

[Osundatud tekst on peidetud]